

उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग, २०७५ को अपिल

संविधान-सभाबाट जारी भएको नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा मुलुकको दिगो विकास, शान्ति, सुशासन र समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि नागरिकको शिक्षा पाउने अधिकारलाई मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ । नेपालको संवैधानिक प्रावधान र समाजवाद उन्मुख आर्थिक-सामाजिक रूपान्तरणका लागि संघीय संरचनाअनुकूलको नयाँ शिक्षा प्रणालीको विकास गर्नु अपरिहार्य भएको छ । नेपाल सरकारले दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न समावेशी र समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने प्रविद्धता जनाइसकेको अवस्थामासमेत वर्तमान शिक्षा नीतिमा परिवर्तनको आवश्यकता देखिएको छ । शिक्षालाई प्रतिस्पर्धी, प्रविधिमैत्री, रोजगारमूलक र उत्पादनमुखी बनाई बजारको माग र जनशक्ति आपूर्ति बीच सन्तुलन कायम गरी समग्र शिक्षा प्रणालीमा सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउन राज्यको पुनरसंरचनाअनुकूल शिक्षाको समग्र नीतिगत सुधार र कार्यान्वयन ढाँचासमेतको विस्तृत सुझावहरू समेटिएको प्रतिवेदन चार महिनाभित्र नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने गरी नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति २०७५ असार ३२ गतेको निर्णयानुसार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रीको अध्यक्षतामा २४ (चौबीस) सदस्यीय उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको गठन भएको छ ।

संघीय संरचनाअनुरूप शिक्षाको दीर्घकालिन सुधारसम्बन्धी एकीकृत मार्ग-चित्र, प्रारम्भिक बालशिक्षा, विद्यालय शिक्षा, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम र विश्वविद्यालय तहसम्मको नीति, रणनीति र संरचना, जीवनोपयोगी शिक्षा, खुला तथा दूर शिक्षा, अनौपचारिक तथा निरन्तर शिक्षा, परम्परागत शिक्षा, विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा लगायतका क्षेत्रमा भावी नीति, रणनीति र संरचना, राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक विकास, मूल्याङ्कन प्रणाली, राष्ट्रिय तथा तहगत उद्देश्य, शिक्षाका परियोजनाहरू र ती परियोजनाका स्रोत र कार्यक्षमतासहितको समग्र विश्लेषण, शिक्षामा लगानी र उत्पादन, शिक्षामा जनशक्ति व्यवस्थापन र राष्ट्रिय शिक्षा योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक क्षेत्रगत एवम् उपक्षेत्रगत खर्च र त्यसको लाभ-लागतको यथार्थ विश्लेषण गरी उल्लिखित विषयहरूमा राज्यले अवलम्बन गर्नुपर्ने नीतिगत तथा संरचनागत व्यवस्था र कार्यान्वयन ढाँचासमेतको सुझाव पेश गर्ने गरी उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको कार्यदिश तोकिएको छ ।

उल्लिखित कार्यदिश सम्पादन गर्ने गरी गठन भएको उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको हालसम्म ५ पटक बैठक बसी आफ्नो कार्य प्रक्रिया अगाडी बढाइरहेको छ । यस सिलसिलामा आयोगले प्रतिवेदन तयारीलाई सहजीकरण गर्न उच्च शिक्षा, माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत शिक्षा(प्रारम्भिक बाल विकाससमेत), जीवन-पर्यन्त शिक्षा, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम (शिक्षामा सूचना र प्रविधि समेत), सुशासन, वित्त र साझेदारी, शिक्षामा गुणस्तर, र समावेशिता र समसामयिक विषय गरी विभिन्न आठ (८) वटा विषय क्षेत्रहरू (Thematic Groups) निर्धारण गरेको छ ।

उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको कायदिश र आयोगले निर्धारण गरेका विषय क्षेत्रहरूमा आधारित रहेर गुणस्तरीय शिक्षामा समावेशी र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्न विद्यालय शिक्षाको अवसरवाट वञ्चितकरणमा परेका क्षेत्र, वर्ग र समुदायलाई शिक्षाको मूलप्रवाहमा ल्याउने तरिका तथा आधार; शिक्षामा स्थानीय, प्रादेशिक र संघीय सरकारको भूमिका; शिक्षामा गुणस्तरीयता कायम गर्ने तरिका तथा विधि र गुणस्तर सुधारको निम्ति अवलम्बन गर्नुपर्ने उपायहरू; शिक्षामा वित्तिय व्यवस्थापन र सरकारको तहगत भूमिका र वैकल्पिक स्रोतसहित लगानीका आधार; शिक्षाको समग्र व्यवस्थापन, शैक्षिक संस्था स्थापना, सञ्चालन, नियमन र व्यवस्थापन; शिक्षक तयारी र व्यवस्थापन तथा क्षमता विकास; विद्यालय सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन, शिक्षामा अभिभावक र समुदायको भूमिका, उच्च शिक्षा तर्फ समग्र सुधार; प्राध्यापक लगायत अन्य जनशक्ति व्यवस्थापन र क्षमता विकास; बजारको मागलाई सम्बोधन गर्न सक्ने प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको विकासका निम्ति अवलम्बन गर्नु पर्ने उपायहरू; विद्यालय शिक्षा निःशुल्क र अनिवार्य बनाउने उपायहरू; सुरक्षित शिक्षण संस्थाहरू र अनुकूल सिकाइ वातावरण विकास; पाठ्यक्रम-पाठ्यपुस्तक, मूल्याङ्कन पद्धतिको साथै शिक्षामा वैकल्पिक उपाय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षा एवम् जीवनोपयोगी शिक्षा लगायतका विषयहरूमा आफ्ना राय तथा सुझावहरू सम्प्रेषण गरि दिनु हुन सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, राजनीतिज्ञ, शिक्षक, प्राध्यापक, कर्मचारी, पेशाविद, नागरिक समाज, पत्रकार, अभिभावक तथा विद्यार्थीहरू लगायत आम नागरिकहरू समक्ष उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग हार्दिक अपिल गर्दछ । यहाँहरूको अमूल्य सुझावले मुलुकको समग्र शिक्षा विकासको मूल आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण मार्ग निर्देशन हुने विश्वास सहित आफ्नो सुझाव तपशिलको ठेगानामा उपलब्ध गराई सहयोग गरि दिनु हुन आयोग हार्दिक अपिल गर्दछ ।

धन्यवाद ।

मिति: २०७५ भाद्र १२ गते

इमेल ठेगाना: moest.hlsec@gmail.com

वेब-साइट: www.moe.gov.np/aayog

आयोगका अध्यक्षको वेब-साइट: www.girirajmanipokharel.com

अन्य ठेगाना:

उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको सचिवालय, सिंहदरवार, काठमाण्डौ

जिल्लास्थित शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइहरू